

Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettua lakia.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille siirrettäisiin lisää toimivaltaa antaa työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja. Lisäksi kunnat antaisivat työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle ilmoituksia työnhakijan lähtemisestä EU:n sosiaaliturva-asetuksessa tarkoitettuun työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi antaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien asiakkaita koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja käsiteltävänä olevasta asiasta riippumatta hoitaessaan omaan toimivaltaansa kuuluvia valtakunnallisesti keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain, työttömyysturvalain ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain muutokset olisivat teknisluonteisia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualan kunnan työttömyysturvatehtävät.....	5
2.2 Työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturvatehtävät	5
2.3 Työ- ja elinkeinotoimiston antamat kokeilualan kunnan asiakasta koskevat työvoimapolitiittiset lausunnot	8
2.3.1 Koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautuminen.....	8
2.3.2 Työssäolovelvoitteen jälkeinen etuusoikeuden palautuminen	9
2.4 Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon.....	9
3 Tavoitteet	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
5 Lausuntopalaute	12
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
6.1 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta.....	14
6.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	16
6.3 Työttömyysturvaki ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettu laki.....	17
7 Lakia alemman asteinen sääntely	17
8 Voimaantulo	17
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	17
LAKIEHDOTUKSET	19
1. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta	19
2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta.....	21
3. Laki työttömyysturvain 2 a luvun 9 §:n muuttamisesta	22
4. Laki Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	23
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTIT	24
1. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta	24
2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta.....	27
3. Laki työttömyysturvain 2 a luvun 9 §:n muuttamisesta	28

HE 61/2022 vp

4. Laki Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....29

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaan työllisyyden kuntakokeilut toteutetaan vuoden 2021 alusta kesäkuun 2023 loppuun. Kokeilussa on siirretty eräitä työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä määrääjäksi kuntien tehtäväksi.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) tuli voimaan 1.3.2021. Hallitus päätti niin sanotussa puoliväliriihessä keväällä 2021 valmistelun jatkamisesta työ- ja elinkeinopalvelujen siirtämiseksi kunnille vuoden 2024 aikana. Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työllisyyden edistämisen kuntakokeilun järjestämistä koskevan lainsäädännön voimaolon jatkamisesta (HE 17/2022 vp), ja eduskunta on hyväksynyt esityksen. Esityksen perusteella työllisyyden edistämisen kuntakokeilua jatketaan vuoden 2024 loppuun.

Työttömyysturvatehtävien toimeenpanossa on ilmennyt, ettei toimivalta työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisessa ole jakautunut tarkoituksenmukaisella tavalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen välillä. Olisi perusteltua, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualueen kuntien toimivalta työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisessa vastaisi mahdollisimman pitkälle työ- ja elinkeinotoimistojen toimivaltaa. Asian merkitys on kasvanut työllisyyden edistämisen kuntakokeilun jatkamisen ja hallituksen linjaaman työ- ja elinkeinopalveluja koskevan myöhemmän toimivallan pysyvän siirtämisen takia.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Kirjallinen lausuntokierros järjestettiin 3.2.–16.3.2022.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevilta kunnilta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta, Suomen Kuntaliitolta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Kansaneläkelaitokselta sekä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöltä.

Lausuntokierroksen jälkeen esitystä täydennettiin teknisluonteisilla muutoksilla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin (916/2012), työttömyysturvalakiin (1290/2002) ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettuun lakiin (666/2020).

Kuntatalouden ja – hallinnon neuvottelukunta käsitteli esityksen 31.3.2022 pidetyssä kokouksessa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksella TEM008:00/2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualan kunnan työttömyysturvatehtävät

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain mukaan kokeilualan kunnalla on työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Kokeilualan kunta antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon asiakkaanaan olevista henkilöistä. Työvoimapoliittisessa lausunnossa kunta ilmoittaa omaan toimivaltaansa kuuluvien edellytysten osalta, voidaanko henkilölle maksaa työttömyysetuutta.

Kokeilualan kunnille on jo siirretty kokeilun alkamisen jälkeen lisää työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä 2.10.2021 lukien. Kokeilualan kunnat antavat työvoimapoliittiset lausunnot työnhaun voimassaolosta, kokoaikatyön hakemisesta, työttömyydestä sekä alkavasta yritystoiminnasta ja omassa työssä työllistymisestä sekä lyhytkestoisista opinnoista. Lisäksi kokeilualan kunnat antavat työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja palvelun sisällyttämisestä työllistymissuunnitelmaan. Lausunto annetaan palvelun alkamisesta ja päättymisestä sekä palvelun aikaisista muutoksista. Lausunto sisältää myös tiedon palvelun järjestämispaikasta.

Edellä kerrotusta poiketen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetusta työvoimakoulutuksesta lausunnon antaa kuitenkin työ- ja elinkeinotoimisto. Tämä johtuu työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmän ominaisuuksista. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmässä työvoimakoulutuksen aloittamista koskevan työvoimapoliittisen lausunnon antaminen on lähes kokonaan automatisoitu. Näin ollen lausunnon antaminen työ- ja elinkeinotoimistossa turvaa kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työvoimakoulutukseen liittyvän työvoimapoliittisen lausunnon käsittelyn viivytyksettömyyttä ja prosessin tarkoituksenmukaisuutta.

Kokeilualan kunnat antavat työvoimapoliittiset lausunnot myös työttömyysetuudella tuetusta omaehtoisesta opiskelusta, yleishyödyllisestä vapaaehtoistyöstä ja tavanomaisesta talkootyöstä sekä alle 18-vuotiaan koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työmarkkinatukeen. Lisäksi kokeilualan kunnat antavat lausunnot kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 25 §:ssä tarkoitetusta opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapoliittisen lausunnon kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen niissä asioissa, joita ei ole säädetty kokeilualan kunnan annettavaksi.

2.2 Työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturvatehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) mukaan tiettyjen asetuksessa määriteltyjen harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen on keskitetty valtakunnallisesti 1.10.2021 alkaen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapoliittiset lausunnot kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla asetuksessa mainituista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan asiakasta koskevat työvoimapoliittiset lausunnot niistä työttömyysetuuden

HE 61/2022 vp

saamisen edellytyksistä, jotka kuuluvat työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan ja on asetuksella keskitetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle on keskitetty työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, jotka koskevat yritystoimintaa tai omassa työssä työllistymistä, muuta kuin työsuhteessa tehtyä työtä, opiskelua, koulutusta vailla olevia nuoria koskevia edellytyksiä sekä työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä. Lisäksi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla työvoimapoliittisen lausunnon muistakin kuin asetuksessa nimenomaisesti mainituista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä hoitaessaan asetuksessa säädettyjä tehtäviä.

Kukin työ- ja elinkeinotoimisto antaa toimialueellaan työvoimapoliittisen lausunnon kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä niissä asioissa, joita ei ole säädetty kokeilualueen kunnan annettavaksi ja joita ei ole asetuksella säädetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston annettavaksi. Nämä lausunnot koskevat toistuvan työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn johdosta asetetun työssäolovelvoitteen jälkeistä etuus oikeutta ja koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautumista.

Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto antaa kokeilualueen kunnan asiakkaana olevaa työnhakijaa koskevan työvoimapoliittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta työvoimakoulutuksesta.

Työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluvissa työttömyysturvajärjestelmän toimeenpääntöön liittyvissä tehtävissä kokeilualueen kunta pyytää asiakkaalta tarpeelliset selvitykset, jotka välitetään asiakastietojärjestelmän avulla viivytyksettä työ- ja elinkeinotoimistolle työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisia edellytyksiä koskevaa päätöksentekoa varten. Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa toimivaltansa puitteissa työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseen liittyvien tarpeellisten jatkoselvitysten tekemisestä. Työnhakijan tilanteeseen perehtyy ja lisäselvityksiä pyytää tarvittaessa sekä tiedot välittävä kokeilualueen kunta että lausunnon antava työ- ja elinkeinotoimisto.

Tiettyjen harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittäminen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle tarkoittaa käytännössä sitä, että kokeilualueen kunnan asiakkaana olevaa työnhakijaa koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja tulee annettavaksi keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa, kussakin työ- ja elinkeinotoimistossa sekä kokeilualueen kunnassa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä työ- ja elinkeinopalvelujen pysyvistä siirtämisestä kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. Hallituksen linjaus huomioiden olisi tarkoituksenmukaista, että kunkin työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella annettavien kokeilualueen kunnan asiakasta koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen siirrettäisiin pääasiassa kokeilualueen kunnassa hoidettavaksi. Tällainen työttömyysturvatehtävien siirto sujuvoittaisi ja selkeyttäisi kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyä ja turvaisi käsittelyn viivytyksettömyyttä. Lisäksi työttömyysturvatehtävien siirtämisellä vahvistettaisiin kuntien roolia työttömyysturvaasioissa.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto ei voi antaa työvoimapoliittisia lausuntoja muista kuin asetuksessa määritellyistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä kokeilualueen kuntien asiakkaiden osalta. Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturvaprosessin sujuvoittamiseksi, olisi lisäksi perusteltua, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto

voisi antaa myös kokeilun alueen kunnan asiakkaan osalta työvoimapolitiittisen lausunnon muistakin kuin asetuksessa määritellyistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä hoitaessaan asetuksessa säädettyjä tehtäviä.

Opintojen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Rajoitus koskee myös päätoimisten opintojen lomajaksoja. Opintojen päätoimisuutta arvioidaan joko niiden tutkintotavoitteisuuden tai laajuuden perusteella. Työtön voi opiskella sivutoimisesti ilman, että opiskelu vaikuttaa oikeuteen saada työttömyysetuutta. Vähäiset harrastusluontoiset opinnot eivät vaikuta oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Työttömyysturvalaissa on säädetty tyhjentävästi niistä opinnoista, joita pidetään päätoimisina. Työnhakijaa ei pidetä päätoimisena opiskelijana, jos opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella voidaan katsoa, ettei opiskelu ole esteenä koko-aikaisen työn vastaanottamiselle. Työttömyysturvalaissa ei säädetä tyhjentävästi siitä, mitä vakiintuneella työssäololla tarkoitetaan. Opiskeluaikaisen työssäolon keston osalta soveltamiskäytännössä on pidetty riittävänä ainakin työtä, joka täyttää palkansaajan työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opiskeluaikaista työssäoloa on vähintään noin kuusi kuukautta.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kokeilun alueen kuntien toimialueilla työvoimapolitiittiset lausunnot työnhakijan opiskelusta ja päätoimisen opiskelun päättymisestä. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilun alueen kunta antaa kuitenkin toimialueellaan työvoimapolitiittisen lausunnon asiakkaanaan olevan työnhakijan työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:ssä tarkoitetuista lyhytkestoisista opinnoista.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on vireillä esitys elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 16 a §:n muuttamiseksi. Kyseisessä säännöksessä säädetään Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa keskitetysti annettavista työvoimapolitiittisista lausunnoista. Esityksessä ehdotetaan, että kukin työ- ja elinkeinotoimisto voisi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työnhakijan opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuusoikeutta tilanteissa, joihin ei liity harkintaa. Asetusmuutosehdotuksessa esitettyä toimivaltaa vastaava toimivalta työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen olisi perusteluta ulottaa myös kokeilun alueen kunnille.

Opintojen pää- ja sivutoimisuuteen liittyvää harkintaa on ainoastaan sen osalta, onko työnhakijalla riittävästi opiskeluaikaista työhistoriaa tai yritystoiminnan harjoittamista, jotta hän voi osoittaa kykenevänsä opiskelemaan työn ohella ja päätoimisena pidettävät opinnot voidaan tämän perusteella katsoa sivutoimisiksi.

Siltä osin, kun kyseessä on työnhakijan opintojen päätoimisuuden arvioiminen opintojen laajuuden perusteella tai päätoimisten opintojen sivutoimisuuden arvioiminen työhistorian tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella, on ratkaisu- ja soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi sekä kaksinkertaisen käsittelyn estämiseksi perusteltua, että työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen olisi näissä tilanteissa nykyistä vastaavasti edelleen keskitetty yksinomaaisesti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyn sujuvuuden ja viivytyksettömyyden näkökulmasta olisi perusteltua, että kukin kokeilun alueen kunta voisi omalla toimialueellaan antaa työ-

voimapoliittisen lausunnon työnhakijan päätoimisista opinnoista tilanteissa, joihin ei liity harkintaa, eikä toimivalta kyseisissä asioissa olisi valtakunnallisesti keskitetty yksinomaan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle.

2.3 Työ- ja elinkeinotoimiston antamat kokeilualan kunnan asiakasta koskevat työvoimapolitiittiset lausunnot

Kukin työ- ja elinkeinotoimisto antaa toimialueellaan kokeilualan kunnan asiakkaana olevaa työnhakijaa koskevan työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joita ei ole säädetty kokeilualan kuntien annettavaksi tai valtakunnallisesti keskitetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Keskeisimmät kukin työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella annettavat kokeilualan kunnan asiakasta koskevat työvoimapoliittiset lausunnot koskevat koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumista ja toistuvan työvoimapoliittisen moitittavan menettelyn johdosta asetetun työssäolovelvoitteen jälkeistä etuusoikeutta.

2.3.1 Koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautuminen

Alle 25-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (koulutusta vailla oleva nuori), on velvollisuus hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan tietyin edellytyksin sopia opiskelupaikan hakemisesta edellä mainitusta poiketen tai hakemista korvaavista toimista.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen syyslukukauden alkamisesta lukien, jos hän on ilman pätevää syytä jättänyt hakematta opiskelupaikkoja, kieltäytynyt opiskelupaikasta tai omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei tule valituksi opiskelupaikkaan. Lisäksi oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole siitä lukien, kun koulutusta vailla oleva nuori ilman pätevää syytä jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan koulutuksen tai keskeyttää koulutuksen.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen palautuu, kun hän suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen. Oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen palautuu myös, jos koulutusta vailla oleva nuori on ollut vähintään 21 kalenteriviikon ajan työssäoloehtoon luettavassa työssä, osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun, opiskellut omaehtoisesti työttömyysturvalaissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja tai työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee 1.10.2021 voimaan tulleen asetuksen nojalla kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla koulutusta vailla olevaa nuorta koskevat työttömyysetuuden saamisen edellytykset. Koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisen ratkaisee kukin työ- ja elinkeinotoimisto omalla toimialueellaan. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee toimialueellaan myös kokeilualan kunnan asiakkaana olevan koulutusta vailla olevan nuoren työnhakijan etuusoikeuden palautumisen.

Kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyn sujuvoittamiseksi olisi perusteltua, että kokeilualan kunnan asiakkaana olevan koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautuminen ratkaistaisiin kokeilualan kunnassa. Koulutusta

vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisen arvioimiseen liittyy vain vähäistä työvoimapolitiittista harkintaa. Etuusoikeuden palautumista arvioitaessa ei selvitetä nuoren työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavaa menettelyä, vaan ratkaistavaksi tulee ainoastaan se, onko hänen etuusoikeutensa palautunut.

2.3.2 Työssäolovelvoitteen jälkeinen etuusoikeuden palautuminen

Toukokuun 2022 alusta lukien oikeuden työttömyysetuuteen on voinut menettää määräajaksi alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun, työllistymissuunnitelmaan, työn hakemiseen ja tiettyjen työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvien laiminlyöntien vuoksi. Työnhakijan edellä mainitun menettelyn toistuesssa neljännen kerran tai useammin hänelle asetetaan työssäolovelvoite. Etuuden menettäminen määräajaksi tarkoittaa sitä, että työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi. Työnhakijan edellä mainitun menettelyn toistussa hänelle asetetaan työssäolovelvoite. Työssäolovelvoite tarkoittaa sitä, että työnhakija menettää oikeuden etuuteen toistaiseksi.

Työssäolovelvoitteen jälkeen oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä, osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun, opiskellut omaehtoisesti työttömyysturvalaissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja tai työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneesta menettelystä on kulunut vähintään viisi vuotta.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1.10.2021 voimaan tulleen asetuksen nojalla kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla työvoimapolitiittiset lausunnot työssäolovelvoitteen asettamisesta. Työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumisen ratkaisee ja työvoimapolitiittisen lausunnon antaa kukin työ- ja elinkeinotoimisto omalla toimialueellaan. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee toimialueellaan myös kokeilun alueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan osalta työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumisen.

Kokeilun alueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyn sujuvoittamiseksi olisi perusteltua, että kokeilun alueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työssäolovelvoitteen jälkeinen etuusoikeuden palautuminen ratkaistaisiin kokeilun alueen kunnassa. Työssäolovelvoitteen lakkaamista arvioitaessa ei selvitetä työnhakijan työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavaa menettelyä, vaan ratkaistaan ainoastaan se, onko aiemmin asetettu työssäolovelvoite täyttynyt vai onko velvoite edelleen voimassa. Työssäolovelvoitteen lakkaamisen arvioimiseen ei sisälly merkittävää työvoimapolitiittista harkintaa.

2.4 Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun niin sanotun perusasetuksen eli Euroopan parlamentin ja neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta antaman asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitettulla tavalla toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Kyseinen ilmoitus ei ole työttömyysturvalaissa tarkoitettu työttömyysetuuden maksajaa sitova työvoimapolitiittinen lausunto. Ilmoitus sisältää tiedon lähtöpäivästä ja mahdollisen ratkaisun poiketa perusasetuksessa säädetystä edellytyksestä, jonka mukaan henkilön on tullut olla työtömäksi tuleminen jälkeen vähintään neljä viikkoa työvoimaviranomaisen käytettävissä.

Kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan osalta edellä mainitun ilmoituksen antaa kukin työ- ja elinkeinotoimisto omalla toimialueellaan. Kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyn sujuvoittamiseksi olisi perusteltua, että ilmoituksen työnhakijan menemisestä työnhakuun toiseen valtioon antaisi omien asiakkaidensa osalta kokeilualan kunta. Ehdotetusta muutoksesta säädettäisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa, joka sisältää säännökset kokeilualan kuntien tehtävistä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vahvistaa kuntien roolia työttömyysturva-asioissa ja edistää kokeilualan kunnan asiakkaana olevan henkilön työttömyysturva-asioiden käsittelyn viivytyksettömyyttä ja sujuvuutta. Lisäksi tavoitteena on työttömyysturva-asioiden käsittelyprosessin yksinkertaistaminen.

Tarkoituksena on, että kokeilualan kunnan asiakkaan työttömyysturva-asiat käsiteltäisiin pääasiassa joko kokeilualan kunnassa tai valtakunnallisesti keskitettynä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualan kunnille siirrettäisiin toimivalta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja omien asiakkaidensa oikeudesta työttömyysetuuteen niissä asioissa, joissa toimivalta on nykyisin työ- ja elinkeinotoimistolla, ja joiden käsittelyä ei ole keskitetty valtakunnallisesti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Keskeisimmät näistä lausunnoista koskevat toistuvan työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn johdosta asetetun työsäoovelvoitteen jälkeistä etuusoikeutta ja koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumista.

Lisäksi kokeilualan kunta voisi keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä hoitavan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työnhakijan opinnoista tilanteissa, joihin ei liity harkintaa, sekä opinnoista, joiden kokonaislaajuus on alle työttömyysturvallaissa säädetty opintojen päätoimisuutta osoittavan laajuus.

Lisäksi ehdotetaan, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi hoitaessaan keskitetysti sille säädettyjä työttömyysturvatehtäviä antaa lisäksi työvoimapolitiittisen lausunnon muistakin kuin asetuksessa nimenomaisesti mainituista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä kokeilualan kunnan asiakkaana olevan työnhakijan osalta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kokeilualan kunnat antaisivat asiakkaidensa osalta työttömyysetuuden maksajalle ilmoituksen työnhakijan menosta työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Julkisesta työvoimapolitiittisesta annettuun lakiin, työttömyysturvakiin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtäisiin teknisluonteisia muutoksia. Muutokset liittyvät niin sanottuun pohjoismaiseen työvoimapolitiittisten malliin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Työttömyysturvatehtävien siirtäminen työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueen kunnille ei vaikuttaisi menoja lisäävästi tai vähentävästi valtion tai kuntien talousarvioon.

Työnhakijan lähtemisestä EU:n sosiaaliturva-asetuksessa tarkoitettuun työnhakuun toiseen EU- tai ETA- maahan tai Sveitsiin annettaviin ilmoituksiin liittyvän tietojärjestelmän käyttöoikeuksien toteuttamisesta kokeilualueen kuntien asiantuntijoille arvioidaan aiheutuvan hyvin vähäisiä kustannuksia valtiolle.

Muutos ei myöskään vaikuttaisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin, eikä työhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

Työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden ja koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisen käsittelyn siirtyminen kokeilualueen kunnille lisäisi kokeilualueen kuntien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvää työmäärää. Vastaavasti kyseisten työttömyysturvatehtävien siirtäminen kokeilualueen kunnille vähentäisi työ- ja elinkeinotoimistojen työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvää työtä. Kokeilualueen kuntien mahdollisen todellisen työmäärän lisääntymisen arvioidaan olevan enintään hyvin vähäistä, koska muutoksella kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen väliset ilmoitukset ja tiedonvaihto kyseisiin työttömyysturvatehtäviin liittyen vähenisivät.

Eri henkilöitä koskevia työssäolovelvoitteita on asetettu työ- ja elinkeinotoimistoissa vuonna 2019 arviolta noin 16 500, vuonna 2020 arviolta noin 11 200 ja vuonna 2021 arviolta noin 7600. Työssäolovelvoitteen päättymisestä on annettu työvoimapolitiittisen lausunnon kaltaisia eri henkilöitä koskevia ilmoituksia vuonna 2019 arviolta noin 6 300, vuonna 2020 arviolta noin 5 600 ja vuonna 2021 arviolta noin 3400. Työssäolovelvoitteen päättymisestä annettujen ilmoitusten määrään voi liittyä merkittäviä epävarmuuksia, koska ei ole tiedossa, onko velvoitteen päättymisestä aina annettu kyseinen ilmoitus.

Koulutusta vailla olevien nuorten työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä on työ- ja elinkeinotoimistoissa annettu työvoimapolitiittisia lausuntoja vuonna 2019 arviolta noin 16 900, vuonna 2020 arviolta noin 19 400 ja vuonna 2021 arviolta noin 14 100. Kyseiset tilastotiedot kuvaavat eri henkilöille annettuja työttömyysetuuden maksamisen estäviä lausuntoja, eikä tiedossa ole etuusoikeuden palautumisesta annettujen lausuntojen määrää.

Eri henkilöitä koskevia ilmoituksia työnhakijan lähtemisestä työnhakuun toiseen EU- tai ETA- maahan tai Sveitsiin on annettu työ- ja elinkeinotoimistoissa vuonna 2018 arviolta noin 350 ja vuonna 2019 arviolta noin 300.

Mahdollisuus työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen työnhakijan opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta lisäisi kokeilualueen kuntien työmäärää verrattuna siihen, että kyseiset asiat käsiteltäisiin aina ja kaikissa tilanteissa keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Vastaavasti työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvän toimivallan jakautuminen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi kokeilualueen kunnille vähentäisi keskitettäviä tehtäviä hoitavan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvää työmäärää.

Eri henkilöitä koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja päätoimisista opinnoista on annettu vuonna 2019 arviolta noin 26 000, vuonna 2020 arviolta noin 34 000 ja vuonna 2021 arviolta noin 31 000. Lausunnoista suurin osa on annettu Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa, jossa lausuntoja on annettu vuonna 2019 arviolta noin 12 000, vuonna 2020 arviolta noin 16 000 ja

vuonna 2021 arviolta noin 20 000 lausuntoa. Myös Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimistossa, Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistossa sekä Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa lausuntoja on annettu vuosittain määrällisesti enemmän verrattuna muihin työ- ja elinkeinotoimistoihin. Tiedossa ei ole, mitä opintotyyppejä päätöisistä opinnoista annetut työvoimapolitiittiset lausunnot koskevat.

Esitettyihin tilastotietoihin liittyy varauksia muun muassa sen osalta, että tilastotiedot kuvaavat kaikissa työ- ja elinkeinotoimistoissa kaikkia työnhakijoita koskevia ilmoituksia ja lausuntoja, eikä tiedossa ole, kuinka suuri osa näistä koskee nimenomaan kokeilualueiden kuntien asiakkaana olevia työnhakijoita. Esitetyt tiedot antavat kuitenkin suuntaa-antavan arvioin ilmoitusten ja lausuntojen kokonaismäärästä. Kokeilualueiden kuntien asiakkaana olevia työnhakijoita koskevien ilmoitusten ja lausuntojen määrän arvioidaan olevan esitettyjä tietoja vähäisempi.

Ehdotetut muutokset laajentaisivat työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualueiden kuntien toimivaltaa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisessa ja vahvistaisivat kuntien roolia työttömyysturva-asioiden toimeenpanossa.

Muutokset vähentäisivät kunnan asiakkaana olevan työnhakijan asioinnin tarvetta työ- ja elinkeinotoimiston kanssa työttömyysetuuden saamiseen liittyvissä tilanteissa. Tehtäväsiirron johdosta työtön työnhakija toimittaisi nykyistä harvemmin samasta asiasta selvityksiä kahdelle eri taholle. Tämä vähentää työttömyysetuuden hakemiseen liittyvää byrokratiaa.

Koska Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoon valtakunnallisesti keskitettyjen asioiden käsittely on muita työttömyysturva-asioita vaativampaa ja sen vuoksi hitaampaa, myös selvien päätöisistä opintoja koskevien asioiden käsittelyajat voivat nykyisin olla pidempiä. Lähtökohtaisesti työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen työnhakijan päätöisistä opintoja koskevassa asiassa on kuitenkin selvästi rutiiniluonteisia.

Muutoksilla yksinkertaistettaisiin ja selkiytettäisiin työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen prosessia. Esitetyn tehtäväsiirron arvioidaan nopeuttavan työnhakijan työttömyysetuusoikeuden käsittelyprosessia erityisesti tilanteissa, jossa etuusoikeuden ratkaisemiseksi tarvitaan lisäselvitystä työnhakijalta.

5 Lausuntopalaute

Lähes kaikki esitysluonnoksesta lausuntonsa antaneet tahot pitivät esityksessä ehdotettuja muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina. Lausunnonantajien keskeinen näkemys oli, että ehdotetut muutokset sujuvoittavat, nopeuttavat ja selkeyttävät työnhakijan työttömyysturvaprosessia. Muutosten katsottiin lisäksi selkiyttävän työ- ja elinkeinotoimistojen ja kokeilualueen kuntien välisiä toimivaltakysymyksiä. Lisäksi ehdotettujen muutosten katsottiin vahvistavan kuntien roolia ja vastuuta työllisyyspalveluissa. Muutosten katsottiin olevan perusteltuja myös hallituksen linjaaman myöhemmän työ- ja elinkeinopalvelujen pysyvän kuntasiirron näkökulmasta.

Monet lausunnon antaneet tahot nostivat esiin asiantuntijoiden riittävän perehdytyksen muuttuvan lainsäädännön johdosta, erityisesti työ- ja elinkeinotoimistoista kokeilualueen kuntiin siirtyvien asiantuntijoiden osalta. Lisäksi monet lausunnon antaneet tahot kiinnittivät huomiota resurssien riittävyyteen sekä resurssien tarkoituksenmukaiseen jakoon työ- ja elinkeinotoimistojen ja kokeilualueen kuntien välillä huomioiden tässä esityksessä ehdotetut muutokset sekä muun muassa 2.5.2022 voimaan tulevat työnhakijan palveluprosessiin liittyvät muutokset. Monet lausunnon antaneet tahot nostivat esiin työ- ja elinkeinotoimistosta ehdotuksen perusteella vapautuvan työajan kompensoinnin tasaavin henkilöstösiirroin kuntakokeiluille.

Työnhakijan palveluprosessin 2.5.2022 voimaan tulevien muutosten sekä myöhempään hallituksen linjaamaan työ- ja elinkeinopalvelujen pysyvään kuntasiirtoon liittyvät resurssiasiat on ratkaistu ja ratkaistaan kyseisten esityksien yhteydessä, eivätkä ne näiltä osin koske nyt kyseessä olevaa esitystä.

Työssäolovelvoitteita on asetettu eri henkilöille vuonna 2019 arviolta noin 16 500. Kyseinen tieto koskee kaikissa työ- ja elinkeinotoimistoissa kaikille työnhakijoille asetettuja velvoitteita eli lukuun sisältyvät muutkin kuin kokeilukunnan asiakkaina olevat työnhakijat. Koulutusta vailla olevien nuorten työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä on annettu työttömyysetuuden maksamisen estäviä lausuntoja eri henkilöille vuonna 2019 arviolta noin 19 600. Etuusoikeuden palautumisesta annettujen lausuntojen määrä ei ole tiedossa.

Koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisesta ja työssäolovelvoitteen jälkeisestä etuusoikeudesta annettavien työvoimapolitiittisten lausuntojen määrän voidaan arvioida olevan edellä esitettyjä lukuja vähäisempi. Tämä johtuu muun muassa siitä, että kyseisten seuraamusten voimassaolo voi lakata ilman työ- ja elinkeinotoimiston tai kokeilualan kunnan hallinnollista työtä edellyttäviä toimia esimerkiksi työn tai opintojen aloittamisen tai muiden vastaavien syiden johdosta. Nykyisin kyseisiin työttömyysturvatehtäviin liittyen kokeilualan kunnat antavat ilmoituksia ja vaihtavat tietoa työ- ja elinkeinotoimistojen kanssa. Ehdotettujen tehtävien siirtyminen kokeilualueen kunnille tarkoittaisi kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen välisien ilmoitusten ja tiedonvaihdon vähenemistä kyseisiin tehtäviin liittyen. Kokeilualan kuntien mahdollisen todellisen työmäärän lisääntymisen arvioidaan olevan enintään hyvin vähäistä.

Saatujen lausuntojen perusteella hallituksen esityksen perusteluja on täsmennetty niiden lausuntojen antamisen osalta, joissa koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeus tai työssäolovelvoitteen asettamisen jälkeinen etuusoikeus ei vielä ole palautunut (niin sanotut viittauslausunnot) sekä takautuvasti annettavien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen toimivallan osalta. Lisäksi perusteluja on täsmennetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualan kuntien välisen toimivallan osalta.

Lisäksi perusteluja on täsmennetty työnhakijan lähtemiseen työnhakijaksi toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin liittyvän neljän viikon määräajan osalta sekä ilmoitukseen liittyvän säädösteknisen toteuttamisen osalta. Lausuntopalautteen perusteella esityksessä ehdotetun työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 12 b §:n muotoilua on muutettu, jotta se olisi yhteensopiva sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 §:n kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriössä vireillä oleva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 16 a §:n muuttamista koskevan esitys oli lausuntokierroksella osittain samaan aikaan tämän hallituksen esityksen kanssa. Asetusmuutosta koskevan esityksen lausuntopyyntöissä lausunnonantajia pyydettiin lisäksi ottamaan kantaa siihen, tulisiko asetusmuutosehdotuksessa ehdotettua toimivaltaa vastaava toimivalta työnhakijan opintoja koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen ulottaa työ- ja elinkeinotoimistojen lisäksi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille.

Lausunnon antaneet pitivät kannatettavana asetusmuutosehdotuksessa esitettyä vastaavan toimivallan ulottamista myös kokeilualan kunnille. Osa lausunnon antaneista tahoista kiinnitti huomioita kokeilualan kuntien resursointiin esityksessä ehdotettujen siirtyvien työttömyysturvatehtävien osalta.

Esityksessä ehdotetun työnhakijan opintoja koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen osalta kyseessä ei ole kyseisen tehtävän siirtämisestä kokeilualan kuntien tehtäväksi, vaan kokeilualan kuntien mahdollisuudesta antaa työvoimapolitiittinen lausunto kyseisissä työnhakijan opintoja koskevissa tilanteissa silloin kun se on tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaista. Tämä vastaa toimeenpanijoiden aiemmin antamaa palautetta työttömyysturvaprosessin järjestämisestä. Viime kädessä velvollisuus lausunnon antamiseen on Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolla.

Hallituksen esitystä on lausuntokierroksen jälkeen täydennetty työnhakijan opintoja koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen osalta.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

12 a §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin maininnat, joiden mukaan kokeilualan kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysturvain 2 luvun 16 §:ssä ja 2 a luvun 10 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyistä etuuden saamisen edellytyksistä. Tehtävät olisivat kunnalle uusia.

Kokeilualan kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisesta. Lisäksi kokeilualan kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon toistuvan työvoimapolitiittisen menettelyn johdosta asetetun työssäolovelvoitteen jälkeisestä etuusoikeuden palautumisesta. Kokeilualan kunta voisi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon myös tilanteissa, joissa koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeus tai toistuvan työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn johdosta asetetun työssäolovelvoitteen jälkeinen etuusoikeus ei olisi velvoitteen asettamisen jälkeen palautunut.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kokeilualan kunnan toimivallasta antaa työvoimapolitiittinen lausunto työnhakijan opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Kokeilualan kunta voisi keskitetysti työttömyysturvatehtäviä hoitavan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työnhakijan päätoimisista opinnoista tilanteissa, joissa työnhakijalla ei ole opiskeluaikaista työhistoriaa, yritys-toimintaa tai omassa työssä työllistymistä.

Edellä mainittu koskisi työnhakijan opintoja, joiden tavoitteena on korkeakoulututkinnon suorittaminen sekä opintoja, joista on säädetty ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ja joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon tai tutkinnon osan tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen. Lisäksi edellä mainittu koskisi lausunnon antamista lukio-opinnoista, joiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 150 opintopistettä sekä sisäoppilaitoksessa järjestetyistä lukio-opinnoista, opinnoista, joiden tavoitteena on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen suorittaminen sekä perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetuista aikuisten perusopetuksen opinnoista, joiden laajuus on vähintään 22 kurssia lukuvuodessa.

Lisäksi kokeilualan kunta voisi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työnhakijan ammatillisia valmiuksia antavista opinnoista, joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on kokonaisuudessaan alle viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä sekä muista opinnoista, joiden opetusohjelman mukainen laajuus on kokonaisuudessaan alle 25 viikkotuntia.

Kokeilualan kuntien osalta kyse olisi mahdollisuudesta antaa työvoimapolitiittinen lausunto esityksessä ehdotetuissa opintoja koskevilla tilanteilla. Velvollisuus työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen kyseisissä tilanteissa olisi viime kädessä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolla. Viranomaisten toimivallan järjestäminen asetuksessa ehdotetulla tavalla vastaisi sitä, miten toimivallanjako on järjestetty eri toimijoiden kesken työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 1 ja 2 momentissa eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanoton perusteella (PeVL 2/2012 vp ja StVM 1/2012 vp).

Kokeilualan kunta voisi antaa lain voimaantulon jälkeen työvoimapolitiittisen lausunnon koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumisesta, työssäolovelvoitteen jälkeisestä etuusoikeudesta sekä työnhakijan opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta myös koskien aikaa ennen lain voimaantuloa. Tältä osin soveltamiskäytännössä on ollut epäselvyyttä ja esitetyllä tavalla on osittain toimittu jo nyt.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi uuden 2 momentin lisäyksen johdosta 3 momentiksi. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi hoitessaan työttömyysturvalaissa säädettyjä työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä antaa kokeilualan kunnan asiakasta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon muistakin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentin estämättä. Käytännössä kyseinen säännös koskisi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaa antaa kokeilualan kunnan asiakasta koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista antaman asetuksen nojalla.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston osalta kyseessä olisi mahdollisuudesta antaa työvoimapolitiittinen lausunto muistakin kuin sille keskitetyksi annettavaksi säädettyistä työvoimapolitiittisistä lausunnoista hoitaessaan sille keskitetyksi säädettyjä työttömyysturvatehtäviä. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi myös siirtää tällaisen lausunnon antamisen kokeilualan kunnalle annettavaksi. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto ei kuitenkaan voisi ratkaista sellaista työnhakijan työttömyysetuusoikeutta koskevaa asiaa, jonka kokeilualan kunta olisi jo aiemmin ratkaissut. Vastaavasti kokeilualan kunta ei voisi ratkaista sellaista asiaa, jonka Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto olisi jo aiemmin ratkaissut.

Pykälän 5 momentti siirtyisi uuden 2 momentin lisäyksen johdosta 6 momentiksi. 6 momenttiin lisättäisiin viittaus uuteen 2 momenttiin. Kokeilualan kunnan oikeuteen saada tietoja työnhakijan opintoja koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseksi sekä Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan oikeuteen luovuttaa tietoja kokeilualan kunnalle sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin kokeilualan kuntien tehtäväksi 1 momentissa säädettyjen tehtävien osalta on säädetty.

Uuden 2 momentin takia lakiteknisesti nykyinen 2–5 momentti siirrettäisiin 3–6 momentiksi.

12 b §. *Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon.* Pykälä olisi uusi ja sen 1 momentissa säädettäisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualan kunnan tehtävästä antaa työttömyysturvalain 11 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitettulla tavalla toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Ilmoitus sisältää tiedon lähtöpäivästä ja mahdollisen luvan poiketa edellytyksestä, jonka mukaan henkilön on tullut olla työttömäksi tuleminen jälkeen vähintään neljä viikkoa työvoimaviranomaisen käytettävissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sovellettaessa perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä myös kokeilualueen kunta olisi työvoimaviranomainen sekä toimivaltaisen viranomaisen nimeämä laitos työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen lisäksi. Tämä tarkoittaa sitä, että työttömän on täytynyt ennen työnhakijaksi lähtöä toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin rekisteröityä työnhakijaksi ja pysyä kokeilualueen kunnan käytettävissä vähintään neljän viikon ajan työttömäksi tulemisen jälkeen. Edellä mainittuun neljän viikon määräaikaan voitaisiin ottaa huomioon kokeilualueen kunnan asiakkuuden lisäksi myös työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuus ennen lain voimaantuloa. Kokeilualueen kunta voisi antaa luvan poiketa edellä mainitusta neljän viikon määräajasta.

Voimaantulo. Säännöksessä säädettäisiin lain voimaantulosta.

6.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

3 luku Työnvälitys

5 §. *Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momentissa säädetään lomautetun työnhakuvelvollisuuden alkamisesta. Tarkoituksena on ollut, että lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaisi kolmen kuukauden kuluttua lomautuksen alkamisesta (HE 167/2021 vp, s. 17). Määräaika lasketaan säännöksen sanamuodon perusteella siten, että lomautetulle on tullut järjestää työnhakukeskustelu sen jälkeen, kun lomautus on kestänyt kolme kuukautta. Työnhakuvelvollisuus asetetaan työnhakukeskustelussa.

Jos työnhakijalle on järjestetty alkuhaastattelu hänen ilmoittautuessaan työnhakijaksi ennen lomautuksen alkamista, hänelle järjestetään työnhakukeskustelu noin kolme kuukautta alkuhaastattelun jälkeen. Säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta johtaa siihen, että työnhakuvelvollisuus tulisi asetettavaksi tässä tilanteessa vasta seuraavan, kuusi kuukautta alkuhaastattelun jälkeen järjestettävän työnhakukeskustelun yhteydessä.

Edellä mainittua tulkintaa ei ole tarkoitettu ja se johtaa sattumanvaraisuuteen työnhakuvelvollisuuden alkamisajankohdan osalta. Tästä syystä säännöksen sanamuotoa selkeytettäisiin siten, että työnhakuvelvollisuus alkaisi aina lomautuksen kestänyttä kolme kuukautta.

6 §. *Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momentissa säädetään osa-aikatyössä olevalle työnhakijalle asetettavasta työnhakuvelvollisuudesta. Säännöksen sanamuodon mukaan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan sisällytetään yksi työnhakuvelvollisuuden kolme kuukautta kestävä tarkastelujakso.

Osa-aikaista työtä tekeväille järjestetään kolmen kuukauden välein työnhakukeskustelu, jossa työllistymissuunnitelmaa päivitetään ja suunnitelmaan sisällytetään uusi kolme kuukautta kestävä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakso. Työnhakukeskusteluja ei välttämättä aina voida järjestää tasan kolmen kuukauden välein joko viranomaisesta tai työnhakijasta johtuvasta syystä, vaan keskustelun järjestämisaikakohdassa voi olla tapauskohtaisesti jonkin verran joustoa.

Jotta työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksojen asettaminen ei estäisi tarkoituksenmukaisen palveluprosessin järjestämistä, työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksoja tulisi säännöksen sanamuodonkin perusteella voida sisällyttää työnhakusuunnitelmaan kerralla useita. Tästä syystä säännöksessä oleva maininta tarkastelujaksoista muutettaisiin monikkomuotoon.

6.3 Työttömyysturvalaki ja laki Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta

Työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään korvauksettoman määräjän asettamisesta, jos työnhakija jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työnhakijan alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun. Työnhakukeskustelua koskevassa pykäläviittauksessa on kuitenkin virhe, joka ehdotetaan korjattavaksi.

Myös Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain 6 §:ssä oleva pykäläviittaus muutettaisiin oikeaksi. Epäselvän oikeustilan välttämiseksi muutosta sovellettaisiin takautuvasti 2.5.2022 alkaen.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 12 a §:n 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja kokeilualueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Samanaikaisesti tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen lakimuutosten voimaantulon kanssa työvoimapoliittisista lausunnoista ja yhteistyövelvoitteesta työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (153/2021) säädettäisiin tarkemmin työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittinen lausunto kokeilualueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen. Tältä osin kyseessä olisi uudesta säännöksestä. Lisäksi asetuksen voimassaoloa jatkettaisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain voimassaolon jatkamista vastaavasti 31.12.2024 saakka.

8 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Työttömyysetuudet ovat perustuslain 19 §:n 2 momentin oikeutta perustoimeentulon turvaan työttömyyden aikana turvaavia etuuksia.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Esityksen katsotaan toteuttavan perustuslaissa turvattua perustoimeentulon turvaa työttömyyden varalta edistämällä asianmukaisen ja viivytyksettömän käsittelyn järjestämistä. Muutosten arvioidaan edistävän työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä, koska kokeilualueen kunnille siirrettäisiin lisää asiakkaanaan olevia työnhakijoita koskevia työttömyysturvatehtäviä,

HE 61/2022 vp

mikä vähentäisi epätarkoituksenmukaista tietojen siirtämistä kokeilualueen kuntien ja työ- ja elinkeinotoimiston välillä.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 12 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 2–5 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 421/2021, ja lisätään 12 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 421/2021, uusi 6 momentti, sekä lakiin uusi 12 b § seuraavasti:

12 a §

Työvoimapoliittinen lausunto

Kokeilun alueen kunta antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) työttömyysturvalain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä, 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa säädettyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä ja 2 luvun 16 §:n 1 momentissa sekä 2 a luvun 10 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta etuuden palautumisesta;

Kokeilun alueen kunta voi antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin:

- 1) 1–4 ja 6 kohdassa tarkoitetuista opinnoista;
- 2) 5 kohdassa tarkoitetuista opinnoista, joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on alle viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä;
- 3) 7 kohdassa tarkoitetuista opinnoista, joiden opetusohjelman mukainen laajuus on alle 25 viikkotuntia.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapoliittinen lausunto kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Hoitaessaan työttömyysturvalaissa säädettyjä työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi antaa kokeilun alueen kunnan asiakasta koskevan työvoimapoliittisen lausunnon muistakin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentissa säädetyn estämättä.

Kokeilun alueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilun alueen kunnan oikeuteen saada tietoja 1 ja 2 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoi-

HE 61/2022 vp

miston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilualan kuntaa sen hoitaessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

12 b §

Työnhaku toisessa valtiossa

Kokeilualan kunta antaa työttömyysturvalain 11 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

Laitosten toimivallasta sovellettaessa perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohtaa säädetään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain (352/2010) 6 §:ssä. Sovellettaessa mainittua alakohtaa myös kokeilualan kunta on työvoimaviranomainen sekä toimivaltaisen viranomaisen nimeämä toimivaltainen laitos.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 3 luvun 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1379/2021, seuraavasti:

3 luku

Työnvälitys

5 §

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun hänelle on järjestetty 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

6 §

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset

Ellei 3 §:n 3 momentista tai 7 §:stä johdu muuta, vähintään kaksi viikkoa kestävässä osaaikatyössä olevan tai työaikaa lyhentämällä lomautetun työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena
kuin se on laissa 1380/2021, seuraavasti:

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadesaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä taikka mainitun luvun 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain (666/2020) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

6 §

Hakija rinnastetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lakia sovelletaan 2 päivästä toukokuuta 2022.

Helsingissä 21.4.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 12 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 2–5 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 421/2021, ja
lisätään 12 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 421/2021, uusi 6 momentti sekä lakiin uusi 12 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 a §

12 a §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimapolitiittinen lausunto

Kokeilualueen kunta antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) työttömyysturvalain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä, 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisistä edellytyksistä;

Kokeilualueen kunta antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) työttömyysturvalain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä, 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisistä edellytyksistä ja 2 luvun 16 §:n 1 momentissa sekä 2 a luvun 10 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta etuuden palautumisesta;

Kokeilualueen kunta voi antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin:

1) 1–4 ja 6 kohdassa tarkoitetuista opinnoista;

2) 5 kohdassa tarkoitetuista opinnoista, joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on alle viisi opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä;

3) 7 kohdassa tarkoitetuista opinnoista, joiden opetusohjelman mukainen laajuus on alle 25 viikkotuntia.

Voimassa oleva laki

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapolitiittinen lausunto kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Kokeilun alueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilun alueen kunnan oikeuteen saada tietoja 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilun alueen kuntaa sen hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Ehdotus

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapolitiittinen lausunto kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. *Hoitaessaan työttömyysturvalaissa säädettyjä työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi antaa kokeilun alueen kunnan asiakasta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon muistakin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentissa säädetyn estämättä.*

Kokeilun alueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilun alueen kunnan oikeuteen saada tietoja 1 ja 2 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilun alueen kuntaa sen hoitaessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

12 b §

Työnhaku toisessa valtiossa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kokeilualueen kunta antaa työttömyysturvalain 11 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskasalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

Laitosten toimivallasta sovellettaessa perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa säädetään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain (352/2010) 6 §:ssä. Sovellettaessa mainittua alakohdtaa myös kokeilualueen kunta on työvoimaviranomainen sekä toimivaltaisen viranomaisen nimeämä toimivaltainen laitos.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 3 luvun 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1379/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Työnvälitys

Työnvälitys

5 §

5 §

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun hänelle on järjestetty 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu sen jälkeen, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun hänelle on järjestetty 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu *ja* lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

6 §

6 §

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset

Ellei 3 §:n 3 momentista tai 7 §:stä johdu muuta, vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevan tai työaikaa lyhentämällä lomautetun työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolmen kuukauden tarkastelujakso, jonka aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta.

Ellei 3 §:n 3 momentista tai 7 §:stä johdu muuta, vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevan tai työaikaa lyhentämällä lomautetun työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolmen kuukauden *tarkastelujaksot*, joiden aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

3.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena
kuin se on laissa 1380/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a luku

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

9 §

9 §

*Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä
menettely*

*Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä
menettely*

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä *taikka mainitun luvun 6 §:n 1 tai 2* momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain (666/2020) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Hakija rinnastetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

6 §

Hakija rinnastetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan 2 päivästä toukokuuta 2022.
